

ZAGADNIENIA EGZAMINACYJNE - HISTORIA - KLASA 4

Rozdział 1. Z historią na Ty

1. Historia – nauka o przeszłości.

Zagadnienia: – historia jako nauka o przeszłości; historia a baśnie i legendy; efekty pracy historyków i archeologów; źródła historyczne, ich przykłady oraz podział.

Uczeń: posługuje się terminami: współczesność, przeszłość, historia, legenda, baśń; rozróżnia przeszłość od współczesności; potrafi krótko scharakteryzować, czym zajmują się historycy, poprawnie posługuje się terminami: archeologia, źródła historyczne; rozróżnia pracę historyków i archeologów; potrafi podać przykłady postaci legendarnych i historycznych; wyjaśnia, czym są przyczyny i skutki; dokonuje podstawowego podziału źródeł historycznych.

2. Historia wokół nas

Zagadnienie: znaczenie pamiątek rodzinnych; drzewo genealogiczne – sposób przedstawienia historii rodziny; „wielka” i „mała” ojczyzna; patriotyzm jako miłość do ojczyzny; sposoby wyrażania patriotyzmu; „małe ojczyzny” i ich tradycje;

Uczeń: Zna znaczenie terminów: tradycja, drzewo genealogiczne, ojczyzna, mała ojczyzna, patriotyzm, poprawnie posługuje się terminami: ojczyzna, patriotyzm; podaje przykłady pamiątek rodzinnych; poprawnie posługuje się terminami: ród, drzewo genealogiczne; przygotowuje drzewo genealogiczne najbliższej rodziny; podaje przykłady postaw i zachowań patriotycznych.

3. Mieszkamy w Polsce

Zagadnienie: państwo polskie i jego krainy historyczne; mój region częścią Polski;

naród polski jako zbiorowość posługująca się tym samym językiem, mająca wspólną przeszłość i zamieszkująca to samo terytorium; dziedzictwo narodowe; polskie symbole narodowe; polskie święta państwowe.

Uczeń: zna znaczenie terminów: kraina historyczna, naród, symbole narodowe, Polonia, posługuje się terminem symbole narodowe; wskazuje na mapie państwo polskie i jego granice, poprawnie posługuje się terminem naród; przedstawia polskie symbole narodowe; przedstawia najważniejsze święta państwowe; wskazuje na mapie stolicę państwa.

4. Czas w historii

Zagadnienia: chronologia i przedmiot jej badań; oś czasu i sposób umieszczania na niej dat;

Szkoła Podstawowa

ul. K.K. Baczyńskiego 9, 05-092 Łomianki

e-mail: sekretariat.sp@ksr.edu.pl; tel. +48 885 373 380

www.ksr.edu.pl

podstawowe określenia czasu historycznego (data, okres p.n.e. i n.e., tysiąclecie, wiek); cyfry rzymskie oraz ich arabskie odpowiedniki; epoki historyczne: starożytność, średniowiecze, nowożytność, współczesność oraz ich daty graniczne.

Uczeń: używa terminów chronologicznych: tysiąclecie, wiek; umieszcza daty na osi czasu, poprawnie posługuje się terminami: chronologia, okres p.n.e. i n.e; zamienia cyfry arabskie na rzymskie; porządkuje fakty i epoki historyczne oraz umieszcza je w czasie.

5. Obliczanie czasu w historii

Zagadnienia: obliczanie upływu czasu między poszczególnymi wydarzeniami; określanie, w którym wieku doszło do danego wydarzenia; podział czasu na wieki i półwiecza.

Uczeń: określa, w którym wieku miało miejsce dane wydarzenie; oblicza upływ czasu między wydarzeniami w ramach jednej ery, poprawnie wskazuje wydarzenie wcześniejsze w czasach p.n.e; oblicza upływ czasu między wydarzeniami w ramach obu er.

6. Czytamy mapę i plan

Zagadnienia: podobieństwa i różnice między mapą a planem; znaczenie mapy w pracy historyka; odczytywanie informacji z planu i mapy historycznej; najstarsze mapy świata, posługuje się terminami: mapa, plan; dostrzega różnice między mapą a planem, poprawnie posługuje się terminami: legenda, symbol; objaśnia symbole legendy mapy; odczytuje z mapy podstawowe informacje.

Rozdział II: Od Piastów do Jagiellonów

1. Mieszko I i chrzest Polski

Zagadnienia: słowiańskie pochodzenie Polaków; książę Mieszko I pierwszym historycznym władcą Polski; małżeństwo Mieszka I z Dobrawą; chrzest Mieszka I i jego znaczenie, znaczenie terminów: plemię, Słowianie, Piastowie.

Uczeń: posługuje się terminami: plemię, dynastia; wie, kto był pierwszym historycznym władcą Polski, poprawnie posługuje się terminem Piastowie; wyjaśnia pochodzenie nazwy „Polska”.

2. Bolesław Chrobry – pierwszy król Polski

Zagadnienia: misja świętego Wojciecha u Prusów; zjazd gnieźnieński i pielgrzymka cesarza Ottona III; wojny Bolesława Chrobrego z sąsiadami i przyłączenie nowych ziem;

– koronacja Bolesława Chrobrego na króla Polski; znaczenie terminów: misja, relikwie, cesarz, arcybiskupstwo, biskupstwo, koronacja, gród, drużyna, wojowie.

Uczeń: posługuje się terminami: cesarz, koronacja, wojowie; wie, kto był pierwszym królem Polski, poprawnie posługuje się terminami: relikwie, gród, drużyna; zna wydarzenia związane z datami: 1000, 1025; charakteryzuje misję św. Wojciecha.

3. W średniowiecznym klasztorze

Zagadnienia: zakony chrześcijańskie; życie w klasztorze; wpływ zakonów na rozwój średniowiecznego rolnictwa; rola zakonów w rozwoju wiedzy i średniowiecznego piśmiennictwa; najstarsze zakony na ziemiach polskich i ich znaczenie;

Uczeń: zna znaczenie terminów: duchowieństwo, zakon, mnich, klasztor, posługuje się terminami: duchowieństwo, zakon, mnich, klasztor; opisuje podstawowe zajęcia duchowieństwa zakonnego w średniowieczu, podaje przykłady średniowiecznych zakonów; opisuje życie wewnątrz klasztoru.

4. Polska Kazimierza Wielkiego

Zagadnienia: Kazimierz Wielki ostatnim królem z dynastii Piastów; reformy Kazimierza Wielkiego; zjazd monarchów w Krakowie, uczta u Wierzyńka; umocnienie granic państwa (Zastał Polskę drewnianą, a zostawił murowaną); utworzenie Akademii Krakowskiej; Uczeń: zna: znaczenie terminu: żak, uniwersytet, przy pomocy nauczyciela posługuje się terminem: uniwersytet, żak; wyjaśnia, dlaczego historycy nadali królowi Kazimierzowi przydomek „Wielki”, zna wydarzenia związane z datami: 1364, 1370; wyjaśnia powiedzenie: Zastał Polskę drewnianą, a zostawił murowaną

5. Jadwiga i Jagiełło – unia polsko-litewska. 5. Bitwa pod Grunwaldem

Zagadnienia: objęcie władzy przez Jadwigę; zasługi Jadwigi dla polskiej kultury, nauki i sztuki; przyczyny zawarcia unii polsko-litewskiej w Krewie; okoliczności objęcia władzy w Polsce przez Władysława Jagiełłę; skutki zawarcia unii polsko-litewskiej; zagrożenie ze strony Krzyżaków; bitwa pod Grunwaldem i biorący w niej udział rycerze.

Uczeń: zna znaczenie terminów: unia, Jagiellonowie, poprawnie posługuje się terminem Jagiellonowie; charakteryzuje postać Jadwigi i Władysława Jagiełły, poprawnie posługuje się terminem unia; zna wydarzenia związane z datą 1385, 1410; wskazuje na mapie Królestwo Polskie oraz obszar Wielkiego Księstwa Litewskiego.

6. Mikołaj Kopernik – wielki astronom

Zagadnienia: Mikołaj Kopernik i jego życie; odkrycie Mikołaja Kopernika i powiedzenie Wstrzymał Słońce i ruszył Ziemię; dokonania Kopernika spoza dziedziny astronomii; znaczenie terminu: astronomia.

Uczeń: poprawnie posługuje się terminem astronomia; wie, kim był Mikołaj Kopernik, wyjaśnia powiedzenie: wstrzymał Słońce i ruszył Ziemię;

Szkoła Podstawowa

Rozdział III: Wojny i upadek Rzeczypospolitej

1. Jan Zamoyski i złoty wiek Polski

Zagadnienia: złoty wiek Polski; kariera polityczna i wojskowa Jana Zamoyskiego; Zamość – miasto renesansowe; znaczenie terminów: szlachta, kanclerz, hetman.

Uczeń: posługuje się terminem: szlachta; zna królów Polski: Zygmunta I Starego, Zygmunta II Augusta i Stefana Batorego, poprawnie posługuje się terminami: kanclerz, hetman; charakteryzuje postać i dokonania Jana Zamoyskiego.

2. XVII wiek – stulecie wojen

Zagadnienia: potop szwedzki, rola Stefana Czarnieckiego; obrona Jasnej Góry i rola przeora Augustyna Kordeckiego; król Jan III Sobieski i jego zwycięstwa nad Turkami; rola husarii w polskich sukcesach militarnych;

Uczeń: rozumie znaczenie terminów: potop szwedzki, husaria, wielki wezyr, odsiecz, wskazuje na mapie granice Rzeczypospolitej, wskazuje na mapie sąsiadów Rzeczypospolitej; zna wydarzenia związane z datami: 1655–1660, 1683;

3. Czasy stanisławowskie – ideały epoki oświecenia;

Zagadnienia: dokonania króla Stanisława Augusta Poniatowskiego; ustanowienie Komisji Edukacji Narodowej i jej znaczenie; kultura doby stanisławowskiej oraz jej przedstawiciele; zabytki budownictwa i architektury polskiej 2 poł. XVIII w.; znaczenie terminów: Szkoła Rycerska, kadet, mecenas, obiady czwartkowe;

Uczeń: posługuje się terminami: obiady czwartkowe, Szkoła Rycerska, kadet, poprawnie posługuje się terminem mecenas; wyjaśnia, dlaczego Dzień Edukacji Narodowej jest współcześnie obchodzony 14 października.

4. Tadeusz Kościuszko na czele powstania

Zagadnienia: sytuacja Rzeczypospolitej w XVIII w.; Konstytucja 3 maja; rozbiory Rzeczypospolitej dokonane przez Rosję, Prusy i Austrię; dowództwo Tadeusza Kościuszki w powstaniu w 1794 r.; bitwa pod Racławicami i rola kosynierów; klęska powstania i III rozbiór Rzeczypospolitej; znaczenie terminów: rozbiory, konstytucja, powstanie, kosynierzy

Uczeń: przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: zaborcy, powstanie; wymienia państwa, które dokonały rozbiorów; przedstawia cel powstania kościuszkowskiego, poprawnie posługuje się terminami: konstytucja, kosynierzy; zna wydarzenia związane z datami: 1772, 3 maja 1791 r., 1794, 1795;

5. Legiony Polskie i hymn narodowy

Zagadnienia: losy Polaków po upadku Rzeczypospolitej; Legiony Polskie we Włoszech i panujące w nich zasady; generał Jan Henryk Dąbrowski i jego rola w

stworzeniu legionów Polskich; Józef Wybicki – autor Mazurka Dąbrowskiego; znaczenie słów Mazurka Dąbrowskiego; Mazurek Dąbrowskiego hymnem Polski; znaczenie terminów: emigracja, hymn państwowy.

Uczeń: poprawnie posługuje się terminem hymn państwowy; zna imię i nazwisko autora hymnu państwowego; zna słowa hymnu Polski, poprawnie posługuje się terminem emigracja; przedstawia sytuację narodu polskiego po III rozbiórce; zna wydarzenia związane z datą: 1797; charakteryzuje postaci gen. Jana Henryka Dąbrowskiego i Józefa Wybickiego.

6.. Romuald Traugutt i powstanie styczniowe

Zagadnienia: branka i wybuch powstania styczniowego; wojna partyzancka; Romuald Traugutt dyktatorem powstania; represje po upadku powstania styczniowego;

– znaczenie terminów: zabór rosyjski, działalność konspiracyjna, branka, wojna partyzancka, dyktator, Syberia.

Uczeń: przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: zabór rosyjski, Syberia; wyjaśnia, dlaczego Polacy zorganizowali powstanie, poprawnie posługuje się terminami: branka, dyktator; charakteryzuje postać Romualda Traugutta; zna wydarzenia związane z datami: 1863–1864.

7. Maria Skłodowska-Curie – polska noblistka

Zagadnienia: edukacja Marii Skłodowskiej-Curie na ziemiach polskich; tajne nauczanie i Latający Uniwersytet; kariera naukowa Marii Skłodowskiej-Curie; Nagrody Nobla przyznane Marii Skłodowskiej-Curie; polscy nobliści; znaczenie terminów: tajne nauczanie, Nagroda Nobla, laureat.

Uczeń: poprawnie posługuje się terminami: tajne nauczanie, laureat; wyjaśnia, dlaczego Maria Skłodowska-Curie musiała wyjechać do Francji, charakteryzuje postać Marii Skłodowskiej-Curie; wymienia, za jakie dokonania Maria Skłodowska-Curie otrzymała Nagrodę Nobla.

Rozdział IV: Ku współczesnej Polsce

1. Józef Piłsudski i niepodległa Polska

Zagadnienia: wybuch I wojny światowej; udział Legionów Polskich i Józefa Piłsudskiego w działaniach zbrojnych podczas I wojny światowej; odzyskanie niepodległości przez Polskę; Józef Piłsudski Naczelnikiem Państwa; walki o ustalenie granic II Rzeczypospolitej i Bitwa Warszawska; Narodowe Święto

Niepodległości; znaczenie terminów: I wojna światowa, II Rzeczpospolita, Naczelnik Państwa, orleńskie lwowskie.

Uczeń: przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: I wojna światowa, II Rzeczpospolita; wskazuje na mapie obszar II RP; wyjaśnia, dlaczego dzień 11 listopada został ogłoszony świętem państwowym, poprawnie posługuje się terminem Naczelnik Państwa; zna wydarzenia związane z datami: 1914–1918; 11 listopada 1918 r.

2. Eugeniusz Kwiatkowski i budowa Gdyni

Zagadnienia: problemy odrodzonej Polski; zasługi Eugeniusza Kwiatkowskiego na polu gospodarczym – budowa portu w Gdyni, Centralny Okręg Przemysłowy; Gdynia polskim oknem na świat; znaczenie terminów: Wolne Miasto Gdańsk, bezrobocie, import, eksport, minister.

Uczeń: przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: Wolne Miasto Gdańsk, bezrobocie; wskazuje na mapie Polski Gdynię, wyjaśnia, dlaczego Gdynia stała się polskim „oknem na świat”.

3. Zośka, Alek i Rudy – bohaterscy harcerze.

Zagadnienia: wybuch II wojny światowej; sytuacja społeczeństwa polskiego pod niemiecką okupacją; Szare Szeregi (Zośka, Alek, Rudy); akcja pod Arsenalem; powstanie warszawskie jako wyraz patriotyzmu młodego pokolenia; znaczenie terminów: okupacja, Armia Krajowa, Szare Szeregi.

Uczeń: poprawnie posługuje się terminem: okupacja; zna wydarzenia związane z datą 1 września 1939 r.; opisuje sytuację narodu polskiego pod niemiecką okupacją, poprawnie posługuje się terminami: Armia Krajowa, Szare Szeregi; zna wydarzenia związane z datą 1 sierpnia 1944 r.; charakteryzuje postaci Zośki, Alka i Rudego.

3. „Żołnierze niezłomni”

Zagadnienia: przejęcie władzy w powojennej Polsce przez komunistów; polityka komunistów wobec polskiego podziemia; działalność wojenna i powojenna Witolda Pileckiego; postawa Danuty Siedzikówny, ps. Inka, znaczenie terminów: opozycja antykomunistyczna, „żołnierze niezłomni”.

–Uczeń: poprawnie posługuje się terminem: „żołnierze niezłomni”; opisuje politykę komunistów wobec ludności polskiej, poprawnie posługuje się terminem: „żołnierze niezłomni”; rozwija skrót PRL;

4. Jan Paweł II – papież pielgrzym

Zagadnienia: dzieciństwo i początek kapłaństwa Karola Wojtyły; opozycyjna rola Kościoła w czasach komunizmu; wybór Karola Wojtyły na papieża; pielgrzymki

papieża do ojczyzny (Niech zstąpi Duch Twój i odnowi oblicze ziemi. Tej ziemi!); wsparcie Kościoła dla opozycji; Jan Paweł II jako papież pielgrzym; znaczenie terminów: papież, teologia, pielgrzymka, konklawe, kardynał, prymas, pontyfikat.

Uczeń: poprawnie posługuje się terminem: papież, wie, kim był Karol Wojtyła; podaje miasto, w którym urodził się Karol Wojtyła, poprawnie posługuje się terminami: papież, teologia, pielgrzymka; wymienia nazwy kontynentów, które odwiedził Jan Paweł II.

5. „Solidarność” i jej bohaterowie

Zagadnienia: życie codzienne w okresie PRL.; działalność opozycyjna; strajki robotnicze i powstanie NSZZ „Solidarność”; bohaterowie „Solidarności”: Lech Wałęsa i Anna Walentynowicz; wprowadzenie stanu wojennego i represje przeciwko opozycji; przełom 1989 r. upadek komunizmu; znaczenie terminów: strajk, związek zawodowy, solidarność, stan wojenny, Okrągły Stół.

Uczeń: poprawnie posługuje się terminami: demokracja, strajk, solidarność, związek zawodowy; wie, jak się nazywał pierwszym przywódcą związku zawodowego „Solidarność” i późniejszy prezydent, wyjaśnia, dlaczego w 1980 r. doszło do masowych strajków robotniczych; opisuje okoliczności zawiązania związku zawodowego „Solidarność”.